

Görüşler / Opinion Papers

Eleştirel Okumanın Eğitimle İlişkisi ve Okul Kütüphanecilerinin Rolü*

Critical Reading Associate with Education and Role of School Librarians

Ayşenur Güneş** ve Fatih Güneş***

Öz

Öğrencilerin eğitimdeki başarı seviyelerini artırmak ve eleştirel okumanın bu konudaki önemini vurgulayarak, okul kütüphanecilerinin bu noktadaki sorumluluklarını ortaya koymak bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Eleştirel okuma becerisinin bireylere kazandırılması ve her alanda; düşünen, eleştiren, okuyan bir toplum olma yolunda okul kütüphanecilerinin rolü, gerçekleştireceği hizmetler ve sorumluluklarının belirlenmesi çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Bu kapsamda “ Okul kütüphanecileri, okuma ve eleştirel okuma becerilerini kazandırma konusunda rehber niteliğindedir. ”, “Okul kütüphanecileri, eleştirel okuma becerisi kazanma sürecini hızlandırır.” ve “Bireylerin eleştirel okuma becerisi kazanması konusunda, okul kütüphanecileri etkilidir.” çalışmamızın hipotezlerini oluşturmaktadır. Çalışmamızda betimleme yöntemi kullanılmıştır. Yapılan literatür taraması ve değerlendirmeler ışığında; “ okul kütüphanecilerinin, okuma ve eleştirel okuma becerisi kazandırma konusunda etkili olduğu ve okul kütüphanecileri, okul kütüphanelerinde öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri konusunda rehberlik edecek bir öğretmen niteliğindedir. ” sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eleştirel okuma; okul kütüphaneleri; okul kütüphanecileri.

Abstract

This study's aim increase student's success level and emphasize to critical reading importance so introduce school librarian's responsibilities in this subject. This study's scope gain the critical reading skills to individuals and school librarian's responsibilities about being society where are people who are thinking, critic, reading. In this context our study's hypotheses are “School librarians are advisor about gaining critical reading skills”, “ School librarian speed up gaining critical reading skills process” and “ School librarians are effective about gaining critical reading skills”. This study was realized by description method. By literature survey and evaluations as a result school librarians are effective about gaining critical reading skills and they are advisor teacher about gaining critical reading skills.

Keywords: Critical reading; school libraries; school librarians.

* 4-7 Eylül 2013 tarihlerinde Roma'da gerçekleşen QQML2013 konferansında sunulan bildiri metninin gözden geçirilmiş halidir. Bildiri özeti olarak konferans bildiri özetleri kitabında yayınlanmıştır. <http://www.isast.org/qqml2013.html>

** Araştırma Görevlisi, Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, e-posta: akbulutaysenur@gmail.com

*** Arşiv Memuru, Devrekani Tapu Sicil Müdürlüğü, e-posta. fatigunes@hotmail.com

Giriş

Eleştirel okuma becerisi, bilimsel düşünme ve eleştirel düşünme gibi becerilerin gelişmesini sağlayan bir beceridir. Bu bağlamda okuyan, düşünen, eleştiren, sorgulayan ve yazan bir toplum oluşturma yolunda, eleştirel okuma becerileri edinmiş bireylerin önemi göz ardı edilemez. Özellikle ilköğretim yaşamının hayatımızın bütününe etkilediği düşünülürse, okul kütüphanecilerinin, ilköğretim yıllarında öğrencilere kazandırdığı becerilerin kalıcı olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda hem gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutarak bu konuda farkındalık yaratmak hem de okul kütüphanecilerinin bu konudaki sorumluluklarını belirlemek adına bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Eleştirel okuma becerilerinin kazandırılması; düşünen, eleştiren, sorgulayan, merak eden ve yazan bireylerin oluşması açısından önemlidir. Eleştirel okuma becerisinin sadece öğretilmesi değil, bu becerilerin sürekli ve düzenli bir şekilde kullanılması nitelikli okur olunması yönünde etkilidir. Eleştirel okuma alışkanlığını edinen bireyler nitelikli okur sayılabilmektedir. Okul kütüphanecilerinin günümüze; okuyan, düşünen, sorgulayan, eleştiren, yazan bireyler kazandırması konusundaki rolü ve sorumluluklarını belirlemek çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Okuma genel anlamda okuyabilme becerisi olarak kullanılmaktadır. Spink, okumayı şu şekilde tanımlamıştır; yazar bir mesajı işaretler kullanarak kodlar, okuyucu da bu mesajı çözer ve anlar (Spink, 1989, s.1). Bireyin seslerle okumayı öğrendiğinde okuma süreci başlar. Bu süreçte, okuyucu yazarın kodladığı mesajı çözer ve algılar. Okuma farklı amaçlarla yapılabilir ve bireylere farklı değerler katar. Ogunrambi ve Adio (1995, s. 50), Onwubiko'nun görüşünü destekleyerek okumanın amacını 4 başlık altında toplamıştır;

1. Boş vakitleri değerlendirmek, rahatlamak ve keyif almak için,
2. Bilgi sahibi olmak için,
3. Belirli bir konuda ya da mesleki anlamda bilgilenmek için,
4. Belirtilen 3 amacın kombinasyonları.

Her bireyin okumadan sağladığı yararlar değişiklik göstermektedir. Genel anlamda okumanın yararlarını MEB ve Selçuk Üniversitesi ortaklığında hazırlanan çalışmada (2010, s.7); okuma ve yaratıcılık, okuma ve başarı, okuma ve sosyalleşme, okuma ve anadil, okuma ve eğitim, okuma ve kişilik başlıkları altında incelemiştir. Belirtilen bu başlıklar kapsamında, okumadan elde edilebilecek yararın sağlanması adına bireyin metni sadece okumak yerine, o metne eleştirel gözle bakarak okuması gerekmektedir.

Eleştirel okuma

Okuma alışkanlığı tanımında okumanın sürekli ve düzenli bir biçimde yapılması gerektiği vurgulanmıştır (Yılmaz, 2004, 116.s). Eleştirel okuma ise, sürekli ve düzenli okuma sırasında bireylerin eleştirel gözle okuyabilmesini vurgulamaktadır. Eleştirel okuma alışkanlığında ise, eleştirel gözle okuma yaklaşımının sürekli bir şekilde sürdürülmesi anlamına gelmektedir.

Eleştirel okuma, Özdemir (2002, s. 19) tarafından şu şekilde tanımlanmıştır: “ Bireyin, okudukları üzerine düşünmesi, okuduklarını değerlendirmesi ve okuduklarına ilişkin kendi değer yargılarını kullanabilmeyi alışkanlık haline getirmesidir”. Cervetti, Pardales ve Damico (2011) ise çalışmalarında eleştirel okumanın okunan metni, geçerlilik ve doğruluk açısından değerlendirme süreci olarak açıklamışlardır.

Eleştirel okuma süreci içerisinde metnin sadece okunması değil, okunurken, üzerinde düşünülmesi, yazarın bakış açısı, vermek istediği mesaj ve eseri neden yazmış olabileceği konusunda yorumlar yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda okuyucu eseri okurken değerlendirme sürecinden geçirmeli, kendi bilgi birikimi ve daha önce okuduğu eserler bağlamında da ele almalıdır. Birey bu okuma davranışını sürekli bir şekilde devam ettirdiğinde eleştirel okuma alışkanlığı kazanmış anlamına gelmektedir. Eleştirel okuma, bireyin hem

eleştirel düşünme becerilerini kazanması hem de okumadan aldığı yarar ve zevki en üst seviyeye ulaştırabilmesi açısından önemlidir.

Eleştirel olmayan okuyucu, yazıda anlatılanları genellikle tartışmasız doğru olarak kabul eder ve bunları ezberlemeye çalışırken; eleştirel okuyucu, yazıda ne anlatıldığına, bunların hangi düşüncelerle desteklendiğine dikkat ettiği kadar, konunun nasıl betimlendiği ile de ilgilenir (Aşılıoğlu, 2008, s. 7). Aşılıoğlu'nun çalışmasında bilişsel öğrenmenin kavrama düzeylerini bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme basamaklarından oluştuğunu ve normal bir okuyucunun sadece bilgi basamağında kaldığını belirterek, eleştirel okuyucunun okuma sırasında bütün bu basamakları kullandığını belirtmiştir. (Aşılıoğlu, 2008, s. 7).

Eleştirel okuma yapılırken, okuyucu kendine bir takım sorular sormalıdır. Bu sorular;

1. Bunu niçin okuyorum?
2. Bu metni veya kitabı kim yazdı?
3. Yazarın anlatmak istediklerini anlar mıyım?
4. Bu kitabı okumadan önce onun hakkında düşünmeli miyim?
5. Okuduğum düşüncelerin doğruluğunu başka kaynaklardan kontrol etmeli miyim?
6. Bu metindeki gerçeklerle benim yaşadığım çevredeki gerçekler arasında nasıl bir ilgi var?
7. Okuduğum metindeki ya da kitaptaki düşünceleri başkaları ile tartışabilir miyim? (Yalçın, 2002; aktaran Ünal, 2006, s. 44).

Bunlara ek olarak Adalı (2010, s. 13) eleştirel okumanın tam olarak gerçekleştirilebilmesi için metinleri sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmaya göre; anlatı (masal öykü, roman, bilimkurgu vb.), drama ve şiir türünden metinler kurmaca metinlere; kurmaca olmayan anlatsal metinler (yaşamöyküsü, özyaşamöyküsü, anı, gezi yazısı, röportaj vb.), bilgilendirici metinler (kaynak metinler, ders kitapları, bilimsel makaleler) ve ikna etmeye yönelik metinler (dergi ve gazete makaleleri, köşe yazıları, denemeler, politik bildiriler) ise kurmaca olmayan metinler grubuna girmektedir.

Adalı'nın görüşüne göre, okur metni değerlendirirken metnin türü önemlidir. Bir bilimsel makale ile roman aynı şekilde okunmamalıdır. Adalı'nın sınıflandırmasına göre kurmaca metinler ve kurmaca olmayan metinler farklı tekniklerle okunmalıdır. Kurmaca metinleri okurken okur; önce metni neden okumak istediğini, metinden almak istediği kazanımı ve okuma amacını belirlemeli, metni okurken olayların nasıl gelişeceği konusunda tahminde bulunmalı, anlatılan olayları zihninde canlandırmalı, metinde doğru olmadığını düşündüğü yerleri sorgulamalı ve geçerlilik ve güvenilirlik açısından sorgulamalı, anlamadığı noktaları açıklığa kavuşturarak okumaya devam etmeli, sorular sorarak, ayrıntıları birleştirerek sonuçlar çıkartmalı ve sonunda bütün sonuçlar birleştirilerek metin temel mesajı ortaya çıkarılmalıdır. (Adalı, 2010, ss. 22-23).

Kurmaca olmayan metinleri okuyan bir okuyucu 5N1K (ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim) soruları üzerinde durarak okumalarını gerçekleştirmelidir (Adalı, 2010, s. 117). Daha detaylı bilgi vermek gerekirse kurmaca olmayan metinleri okuyan okuyucu şu teknikleri gerçekleştirmelidir:

1. Amaç belirleme
2. Yazarın amacını belirleme
3. Yazarın eğilimini ve onu yazmaya yönelten nedenleri göz önünde bulundurma
4. Yazarın temel görüşünü belirleme
5. Olguları görüşlerden ayırma
6. Yazarın kullandığı destekleyici ayrıntıları saptama
7. Metin kurgusunu kavrama
8. Metni değerlendirme (Adalı, 2010, s. 144)

Okuyucu, metni okumaya başlamadan önce okuma amacını belirlemeli, daha sonra yazarın bu metni yazarken bilgi verme amaçlı mı, eğlendirme amaçlı mı ya da başka bir amaçla mı yazmış bunu belirlemeli, yazarın bu metni yazmaya yönelten nedenler neler, yazarın bu konu hakkındaki görüşü nedir, metindeki gerçekler ve düşünceler hangileridir ayırımına varmalı, yazarın düşünceleri arasındaki bağlantı nasıl yapılmış değerlendirmelidir. Ayrıca, okur metni değerlendirmek adına; anlatımlar ya da olgular mantıklı bir sıra izliyor mu?, yazı açık bir şekilde düzenlenmiş mi?, yazarın görüşleri bilgiyle desteklenmiş mi?, yazar bu konuda deneyimli mi?, yazar yazısında hangi bakış açısını öne çıkartıyor? sorularını sormalıdır (Adalı, 2010, ss.143-144).

Okurun bütün bu teknikleri kullanmasının yanı sıra daha önce edindiği bilgi birikimini de okuma sürecine dahil etmeli ve metinde geçen bilgilerin, bilgi dağarcığındaki bilgilerle ne yönde örtüştüğünü düşünmelidir. Bu şekilde metne eleştirel gözle yaklaşmış sayılmaktadır.

Eleştirel okumanın öğretilmesi, okullarda sürekli ve düzenli olarak verilecek eğitimlerle kalıcı bir şekilde geliştirilebilir. Eleştirel okuma eğitimlerinde öncelikle, öğrencilerin anlama gücünün geliştirilmesine yönelik etkinlikler yapılarak başlanmalıdır (Aşılıoğlu, 2008. s. 8).

Bir bireyin eleştirel okuma yapabilmesi için öncelikle kavrama yeteneğine sahip olması gerekmektedir. Bunun ardından, birey kendi bilgileriyle metindeki bilgileri karşılaştırarak eleştirel gözle bakmayı öğrenir. Eleştirel okuma öğretiminde öğrencilere vurgulanması gereken adımlar bulunmaktadır:

- Okunulacak metin hakkında ön bilgi edinilmesi,
- Okunacak metnin konusunun zihinde tasarlanması,
- Öğrencilerin metinle ilgili kendilerine sorular sormasını sağlanmalı,
- Metinde verilen düşünce ile kendi düşüncesini karşılaştırmalı,
- Paragrafları tek tek inceleyerek metnin yapısı ve ana fikrini ortaya çıkarılmalı,
- Metinde verilmek istenen düşünce ile ilgili yorum yapabilmeli,
- Daha önce okuduğu metinler ile kıyaslama yapabilmelidir (Ünal, 2006, ss. 53-54)

Eğitim ve Eleştirel Okuma

Akademik başarıya odaklanmış olan okulların, akademik başarıyı da artıramayışı eğitimin içinde bulunduğu kısır döngünün bir göstergesidir (Açıkgöz ve Ün, 2005, s. 4). Bu olumsuz tablonun ortaya çıkmasının en önemli nedenlerinden birisi okuma eğitiminin yetersiz olmasıdır. Okumadaki yetersizliğin yansımalarını çeşitli biçimlerde görmekteyiz. İlköğretim döneminde edinilen ve yazıdaki görsel sembollerden anlamlar çıkarmaya dayanan bu becerinin bireyin yaşamını zenginleştirebilmesi için, yalnızca okuduğunu anlamayla sınırlı kalmaması, daha işlevsel bir araç olacak şekilde geliştirilmesi gerekir. Çünkü bir yazıyı sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama süreci olan okuma (Kavcar ve diğerleri, 1995, s. 41), öğrenme ve bilgilenmenin en temel yollarından biridir (Sever, 2004, s. 15). Bireyin bu aracı doğru ve etkili bir şekilde kullanması öğrenmesini kolaylaştırır. Dolayısıyla bu beceri, onun eğitimdeki başarısının da en önemli belirleyicisi olur.

Eğitim açısından okumanın önemini araştıran Bloom (1998, ss. 59-60), ilköğretim döneminde kazanılan okuduğunu anlama gücünün, daha sonraki yıllarda gerçekleşen öğrenmelerin çoğunu etkilediğini vurgulamakta ve bu görüşünü okullarda kullanılan öğrenme araçlarının büyük bir kısmının dile dayalı ve okunması gereken kaynaklar olmasına dayandırmaktadır.

Bireyin okuma becerisindeki yeterlilik düzeyi ve okuma biçimi ile öğrenmesi arasında doğru yönlü bir ilişki vardır. Örnek vermek gerekirse, temel okuma düzeyini aşamamış olan birisi büyük bir olasılıkla okuduklarını ezberlemekle yetinecek, yani yalnızca bilişsel alanın en alt düzeyindeki bilgileri edinecektir. Oysa, günümüzde insanın hızla değişen dünyaya ve yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi için bilgiyi olduğu gibi alma yerine onu kavraması, yeni

durumlarda kullanabilmesi, geçmiş deneyimlerinden de yararlanarak çözümleyebilmesi, yeni bileşimler yapabilmesi ve birtakım ölçütleri de kullanarak değerlendirmesine ihtiyaç vardır. Okuyucunun bir metinde anlatılanları yalnızca anlamak yerine o metne kendinden bir şeyler de katarak yeni anlamlar yaratabilmesi için eleştirel okuma becerisini kazanmış olması gerekir. Sınavlarda öğrencilerden kazandıkları bilgileri yeni bir biçimde sunmalarını, karşılaştıkları sorunların çözümünde kullanmalarını, analiz etmelerini ve değerlendirmelerini istediğimizde, onlardaki eleştirel okuma becerisinin eksikliğini yansıtacak durumlarla, çoğu kez de onların tepkisiyle karşılaşırız. Eleştirel okumada metnin bitmesiyle, aynı zamanda anlatılanlara bir düşünce, bir etkinlik de katılmış olur. Bir başka deyişle eleştirel olmayan okuyucu yazıda anlatılanları genellikle tartışmasız doğru olarak kabul eder ve bunları ezberlemeye çalışırken, eleştirel okuyucu yazıda ne anlatıldığına, bunların hangi düşüncelerle desteklendiğine dikkat ettiği kadar, konunun nasıl betimlendiği ile de ilgilenir. Öğrenme konusundaki çalışmalarıyla tanınan Ausubel de öğrenenin bilgi birikiminin yeni öğrenmeleri sırasında kullanılmasının önemine dikkat çekmektedir. Ona göre öğrenmenin anlamlı olabilmesi için yeni öğrenilecek kavram, bilgi ve ilkelerin daha önceki bilgilerle ilişkilendirilmesi; öğrenilen konunun kendi içinde tutarlı olması ve daha önceden öğrenilmiş olanlarla çelişmemesi ve öğrencinin öğrendiği ilkeyi veya bilgiyi farklı durumlarda ve karşılaştığı problemlerin çözümünde kullanabilmesi gerekir. Anlamlı öğrenme, sunulanları kaydetmekten ya da kataloglamaktan, kısacası ezberlemekten farklı bir şeydir. Ezberlemede öğrenilenler birbirleriyle ve öncekilerle bütünleştirilemez. Bunun yerine bilgiler tıpkı depodaki mallar gibi üst üste konularak saklanmaya çalışılır. Bunu bir bilgisayar yapabilir ancak insan beyni yapamaz. Bu nedenle ezberlenen bilgiler kısa süre sonra unutulur (Ausubel'den aktaran: Açıkgöz ve Ün, 2005, s. 76).

Öğrenme birikimli bir süreçtir; yani yeni bilgilerimizin pek çoğunun edinilmesinde önceki bilgilerimizin kullanılması söz konusudur. Bir başka deyişle, geçmişte öğrenilenler bugünkü öğrenmeleri kolaylaştırırken, bugünkü öğrenmeler ise, gelecekteki öğrenmeleri hazırlamaktadır. Dolayısıyla öğrendiklerini birbiriyle ilişkilendirmeyi başarabilen bireylerde kalıcı ve karşılaşılan sorunlara uyarlanabilir öğrenmeler oluşmaktadır. Eleştirel okuma becerisi kazanmış bireyler yaşantılar arasındaki bağı kurmakta zorlanmaz. Kendilerine sunulan metni okurken yalnızca yazarın vermek istedikleriyle yetinmez, bunları geçmişte edinilmiş deneyimlerden de yararlanarak değerlendirir ve kendine göre bir anlam yaratır. Dolayısıyla okuyucunun bu özelliği kazanmasıyla birlikte, okuma yalnızca bilgiyi alıp kaydetmek için değil, aynı zamanda onu yapılandırmada da bir araç olarak kullanılmış olur. İlk başlardaki dikkat çekmeye yönelik sezgisel yaşantıların ardından derslerde eleştirel okuma becerisini geliştirecek etkinliklere yer verilmesi doğru olur. Bunun için de ilk yapılacak şey, anlama gücünün geliştirilmesidir. Çünkü anlaşılmayan bir şeyin eleştirilmesi, değerlendirilmesi de mümkün değildir. Ancak anlama eleştirel okuma için gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Okuyucu kendi yargılarının, varsayımlarının, kabullerinin de anlamı etkilediğini ve konulara bakış açısının zaman içinde değişebileceğini öğrenmelidir.

Okul kütüphanecileri

Ülkemizde okul kütüphaneleri henüz yeteri kadar gelişmemiş olsa bile, okul kütüphanelerinin eğitim yaşamındaki önemi ve yeri inkar edilemez boyuttadır. Okul kütüphaneleri kadar önemli olan bir diğer konu ise okul kütüphanecileridir. Kütüphanesi bulunan okullarda bulunacak kütüphaneci, öğrencileri hem okuma konusunda hem de eğitimleri konusunda destekleyecek bir rehber niteliğindedir. Okul kütüphanecilerinin okuldaki görev ve sorumlulukları 3 başlık altında incelenebilir;

- Kütüphane ve bilgi becerilerini desteklemek,
- Eğitimsel materyalleri desteklemek,
- Öğrencilere iyi birer okuyucu olmaları için destek olmak (Nelson, 1999'dan aktaran: Lo, 2009).

Okul kütüphanecileri, okumaları konusunda öğrencilere rehberlik ederek onlara destek olur. Özellikle okuyacakları kitaplar konusunda ve nasıl okumaları gerektiği konusunda onlara rehberlik ederler; ancak, bundan daha önemlisi öğrencilerin kitap okumaları için istek uyandırmaktır (Lo ve Tusang, 2009, s. 18). Daha sonra ise onları nasıl okumaları konusunda bilgilendirmek ve bu konuda eğitim vermek kütüphanecilerin sorumluluğundadır. Eleştirel okuma becerilerinin öğrencilere kazandırılması okul kütüphanecisi, okul yönetimi ve öğretmenlerin iş birliği ile gerçekleştirilebilir. Okul kütüphaneleri, okul programlarını destekleyici bir öğrenme laboratuvarı olarak görülmüş ve ilk olarak okulda bulunan koleksiyonun bakımı ve korunması amacıyla oluşturulmuştur. (Kent, Lancour ve Daily, 1979). Bu bağlamda düşünüldüğünde, eleştirel okuma becerilerinin ve alışkanlığının laboratuvar olarak görüldüğü kütüphanede, kütüphaneci tarafından kazandırılmasını düşünmek yanlış olmayacaktır.

Sonuç

Eğitimin ve bilginin çok değerli olduğu günümüz modern toplumunda, bilgi üretmek ve kullanmak becerisi, sadece okuyarak değil düşünerek ve eleştirerek gerçekleştirilebilir. Okullarda verilen eğitimin, sadece sınav ve sınıf geçme kaygısıyla kalmayıp, öğrencilere yaşamları boyunca hayatlarının her alanında kullanabilecekleri becerileri de kapsamı gerekmektedir. Kütüphanecilerin bu noktadaki sorumlulukları ele alındığında ve bilgi profesyoneli olarak düşünüldüğünde, okul kütüphanecilerinin öğretmenlere de rehberlik edecek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, okul kütüphanecileri ve öğretmenlerin işbirliği içerisine girerek, öğrencilere okul yaşamları içerisinde eleştirel okuma becerisinin ve alışkanlığının kazandırılması, onların hem ileriki eğitim yaşamlarında hem de hayatlarında eleştirel gözle bakabilmeyi, bilgi üretebilmeyi ve bu kapsamda da başarıyı elde etmelerini sağlamaktadırlar. Bunların gerçekleşebilmesi adına yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

- Okul kütüphanelerinin niteliklerinin artırılması,
- Okul kütüphanelerinde çalışacak okul kütüphanecisinin sağlanması,
- Okul kütüphanecilerinin öğretmenlerle işbirliği içerisinde çalışması,
- Eleştirel okuma konusunda eğitimlerin verilebilmesi için derslerin açılması,
- Kütüphane kullanımı ve bilgi kaynakları konusunda öğrencilere kütüphaneci tarafından eğitim verilmesi,
- Okul kütüphanecilerinin bu noktadaki sorumluluklarının bilincinde olması gerekmektedir.

Kaynakça

- Açıkgöz Ü. K. (2005). *Aktif öğrenme*. 7. bs., İzmir: Eğitim dünyası yayınları.
- Adalı, O. (2010). *Etkileşimli ve eleştirel okuma teknikleri*. İstanbul: Toroslu kitaplığı.
- Aşılıoğlu, B. (2008). Bilişsel öğrenmeler için eleştirel okumanın önemi ve onu geliştirme yolları. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 1-11.
- Bloom, B. S. (1998) *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme*. (Çev: D. A. Özçelik), İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı yayınları.
- Cervetti, G. , Pardales, M. J. ve Damico, J. S. (2001). A tale of differences: Comparing the traditions, perspectives, and educational goals of critical reading and critical literacy. *Reading Online*, 4 (9). 15 Aralık 2012 tarihinde <http://www.readingonline.org.html> adresinden erişildi.
- Kavcar, C, Oğuzkan F. ve Sever, S. (1995). *Türkçe öğretimi*. Ankara, Engin yayınevi.
- Kent, A., Lancour, H. ve Daily, J. E. (1979). *Encyclopedia of library and information science*. Amerika: Dekker.
- Lo, P. ve Tsang, R. (2009). Reading connects: The Interrelationships between school libraries. CT, multimodality and their impacts on reading motivation and the multiliteracy development. *International Journal of Book*, 6 (1), 17-33.
- Nelson, B. (1999). Purposes of school libraries. *ALKI: The Washington Library Association Journal*, 15 (1), 1-10.
- Ogunrombi, S. A. ve Adio, G. (1995). Factors affecting the reading habits of secondary school students. *Library Review*, 44(2), 50-57.
- Onwubiko, M. C. (1985). A Comparative study of reading interests of library educators and practising librarians at the University of Ibadan” *unpublished paper*. Ibadan: Ibadan Üniversitesi.
- Özdemir, E. (2011). *Eleştirel okuma*. Ankara: Bilgi yayınevi.
- Selçuk Üniversitesi ve Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *İlköğretim öğrencileri kitap okuma alışkanlıkları: Konya ili araştırma raporu (5-6-7-8. sınıflar)*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Sever, S. (2004) *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Spink, J. (1989). *Children as readers: A study*. London: Clive bingley.
- Ünal, E. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile okuduğunu anlama ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi: Eskişehir.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe öğretiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ yayınları.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.